

פניני תורה

זמני כניסת ויציאת השבת

שעון קיץ

פרשת שמיני

כניסת השבת : 6:55

צאת השבת: 7:57

רבינו תם: 8:36

כח' ניסן תשפ"ה

פרשת השבוע: שמיני הפטרה: ויוסף עוד דוד (שמואל ב') אבות פרק א
נערך בס"ד ובזכות הרבים ע"י הרב משה דיין נ"י

מאמר בפרשה

בסוף הפרשה עוסקת התורה בדיני מאכלות המותרות והאסורות, והתורה מפרטת את הבעלי חיים המותרים האכילה, ואת הבעלי חיים האסורים באכילה, וסימניהם. וכפי המפורש בתורה סימני הטהרה של בהמה וחיה הטהורים הם שנים, 'מעלה גרה ומפריס פרסה', ואם ישנו רק סימן אחד אינו די להכשירם לאכילה אלא טמא הוא לכם. כמו כן מפורש בתורה סימני דגים הטהורים כל שיש לו סנפיר וקשקשת במים הרי אלו דגים המותרים ואלו שאין להם קשקשת וסנפיר טמאים הם. ובעופות לא נתנה התורה סימנים רק כתבה את העופות הטמאים, והסבירו חז"ל (חולין סג ע"ב) גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעופות טהורין מרובין על הטמאין לפיכך מנה הכתוב בטמאין. [ויעו"ש בגמ' נט, וסב הסימנים שנתנו חז"ל].

בספר תפארת שמשון מביא הגר"ש פינקוס זצ"ל בשם המפרשים שיש לימוד ורמז נפלא בסימני הבהמות והחיות. שיסודות הטהרה חייבים שיהיו שניהם יחד, א- 'טהרה פנימית' עליה מרמז 'מעלה גרה'. ב- 'טהרה חיצונית' שעליה מרמז 'מפריס פרסה'. אם יאמר אדם אני יהודי נאמן בפנימיותי, ובתוך לבי אני מסור לתורה ומסורת ישראל 'העיקר הלב', הרי זה דומה לגמל ולשפן שגם להם יש טהרה בפנים, (הם מעלה גרה), אבל כיון שבאיברים הניכרים 'הפרסות' אינם מראים טהרה, (שאינם מפריסי פרסה) טמאים הם. וכן להיפך כאשר יעשה אדם את כל מעשה המצוות באיבריו, אבל לבו בל עמו, אלא בפנימיותו הוא מלא הרהורים רעים של בקשת תאוות וכבוד, הרי זה דומה לחזיר הפושט טלפיו להראות טהרתו, ושבע תועבות בלבו, שקץ הוא לא יאכל.

אמנם הבדל נפלא קיים בין שני הטמאים הללו, והוא מה שאמרו חז"ל [קהלת רבה א כח] והובא ברבינו בחיי למה נקרא שמו חזיר שעתידי הקב"ה להחזירו לנו. ופירש רבינו בחיי שאין הדבר כפשוטו שלעתידי לבוא יהיה החזיר מותר באכילה, אלא הכוונה שיחזור החזיר לתוך מסגרת הקדושה. (ובמדרש הגדול הנוסחא אמרו ליה (לר' מאיר) למה נקרא שם חזיר? אמר להן שהוא עתיד לחזור).

והדבר הוא רמז נפלא להבדל בין האדם הדומה לגמל, שלעולם לא יחזור לקדושה. ובין האדם שמקיים מצוות אבל ליבו בל עימו, שדומה לחזיר. ללמדנו שמי שאינו עושה את מעשה המצוות, שאינו שומר שבת ואינו מניח תפילין וכיוצ"ב אפילו אם בפנימיותו הוא טהור ויש לו הערכה עצומה למעשים אלו ולכל מסורת ישראל, וכן בעניינים שבין אדם לחבירו, בלבו הוא כואב הוא את כאבו של המסכן, אך בפועל אינו נותן כלום להקל מעליו, 'טמא הוא' ולא יקבל שכר על מחשבותיו הטהורות. לא כן מי שעושה מצוות בחיצוניות מתוך התלהבות חיצונית כדי שיכבדוהו ויאמרו שהוא צדיק תמים, או עושה חסד בגופו ועוזר לכל אחד בכדי להתכבד ולהיראות 'אדם יקר' אמנם בעוה"ז טמא הוא וחזיר יקרא, אבל לעתידי לבוא אחר שידוכך בעונשי הגהינם על רוע לבו, ימצא את כל מצוותיו סדורות לו, ויקבל שכר על כל מעשה ומעשה, גם כשלא נעשה בכוונה הרצויה. וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין קה ע"ב) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, והיינו שהאדם הזה לא רק שלעתידי לבוא יחזור אלינו, אלא גם בעולם הזה יש לו סיכוי טוב לחזור ולהיטהר, ועל כן אפילו כשלא ימצא האדם את עצמו בשלימות המדרגה וטהרת הלב כרצונו לא יימנע מלעשות כל אשר ביכולתו. שכבר הבטיחו לנו חז"ל שמתוך שלא לשמה בא לשמה ולבסוף יטהרו גם המחשבות ויזכה לשלימות הרצויה.

אכן סוף סוף אל לנו לשכוח שמי שעבודתו רק בחיצוניות ולבו בל עמו דומה לאותה בהמה שלהיקרא בשמה אין זו מחמאה כלל וכלל, וצריך להשתדל שכל הסימנים יהיו טהורים בפנים ובחוץ, ואז יאמר לנו "אתם צאני צאן מרעיתי אדם אתם" (יחזקאל לד לא), אז נעשים אדם השלם שעבודתו לרצון לפני אבינו שבשמים.

גודל מעל הזהירות ממאכלות אסורות

סיפר הגאון הצדיק מה"ר שלום שבדרון זצ"ל בהיותי פעם ראשונה בביקור באירופה נזדמן לי לנסוע ברכבת מאנטוורפן לאמסטרדם. אני ברכבת ולפתע אני שומע דיבור בעברית, היסיתי מיד את אוזני כי כולם מדברים בִּלְגִית, התבוננתי מסביבי ואני רואה אדם שיושב לא רחוק ממני והוא מסתכל בי, היתה לו רעמת שיער גדולה וכשהבחין שאני מסתכל בו קם והתיישב לידי. ואמר לי 'שלום', וכששמעתי את המילה שלום נכנסה בליבי שמחה.

כאשר התיישב לידי הוא הסביר לי שאיננו מדבר עברית טובה אמנם כבר ביקר בפלשתינה כפי שהתבטא פעם או פעמים, אבל השפה העברית אינה שגורה על פיו, וע"כ הוא דיבר אלי גרמנית. הוא סיפר לי בחטף שהוא צייר וכי יש לו גלריה של תמונות מעשה ידיו באמסטרדם, ושאיננו יהודי דתי אבל אוכל רק מאכל כשר.

אני אוכל כשר הוא חוזר ואומר, לא מפני שאני יהודי דתי, אלא אינני יכול לאכול טריפות, האוכלים טריפות נוחרים סוסים ואוכלים זוהמה ולכלוך, ונפשי נגעלת מזה, אתה הלא יהודי דתי נוסע לאמסטרדם ולבטח יש לך כתובת של מקום כשר ואני מבקשך לתת לי גם את הכתובת. כמובן שנתתי לו את הכתובת, ואנחנו ממשיכים לדבר על דא ועל הא. ולפתע הוא מתחיל לספר לי ואומר אני אומנם לא דתי, וסיפר לי מעשה שהיה עם אביו מעשה מופלא שכולו הוד והדר על מסירות נפש של יהודי שלא להתגעל במאכלות אסורים ולאכול רק אוכל כשר אפילו כאשר שירת כחייל בצבאו של וילהלם הקיסר האחרון של גרמניה.

וכך הוא סיפר לי באותה נסיעה: אבי היה חייל כאמור והוא התעקש לאכול רק אוכל כשר, ולכן לא באו לפיו אלא לחם ומיני ירקות בלבד. המפקד שלו שראה שהוא נעשה רזה וחלש מיום ליום, התחיל להזהיר אותו ולאיים עליו כי באם ימשיך לעמוד בעקשנותו ובסירובו הוא ייענש. והוא ספג עונש של מכות, וגם אז לא חזר בו ועמד בעקשנותו. עד שיום אחד היכה אותו המפקד בצורה אכזרית ביותר. אבי המוכה והנכלם התיישב וכתב מכתב לקיסר וילהלם בכבודו ובעצמו.

"הנני חייל ומשרת בצבא הקיסר, והואיל ואני יהודי הנני שומר על כללי כשרות לפי ההלכה היהודית, ולא די שלא נותנים לי לאכול כשר, אלא עוד מכים אותי מכות נמרצות ואכזריות, בגלל שאני מסרב לאכול מהאוכל הלא כשר".

עברו שבועיים ימים, והנה מכריזים במחנה הצבאי על מסדר לכל החיילים שעומד להתקיים תוך זמן מועט. ומיד אצים רצים החיילים על כלי נשקם בידיהם, ממהרים להסתדר בשורות לפי הסדר הצבאי המדוקדק. מגיע המפקד ומודיע כי הגיע מכתב מהקיסר שייקרא עוד מעט בפני כל החיילים. עתה קורא המפקד בשמו של אבי ופוקד עליו לפסוע קדימה שלוש פסיעות מתוך השורה שבה הוא נמצא לעבר רחבת המסדר.

ליבו של אבי החל לרעוד ולהלום בחוזקה, טקס כזה של קריאת חייל לפסוע שלושה פסיעות קדימה פירושו הכרזה על הטלת עונש חמור. והוא הלא יודע כי כתב מכתב לקיסר, ומי יודע אם לא עומדים להענישו על העזתו להתלונן לפניו.

אבי מיהר כמובן למלא אחר הפקודה ופסע שלוש פסיעות קדימה ואז מודיע המפקד כי עומדים לקרוא את מכתב הקיסר ולכבוד זה כל החיילים מצטווים לעבור לעמידת דום ולדגל את נשקם, הכל לפי הטקס הצבאי המושלם.

אבי עומד ורועד כולו ובאותו רגע שולף המפקד את המכתב ומתחיל לקרוא: הואיל והחייל בעל מס' פלוני שהוא יהודי מתלונן כי לא נותנים לו אוכל כשר ומכים אותו, אני נותן בזה פקודה שיספקו לו אוכל כשר, ואם אין אוכל כזה מצוי במחנה מוכרחים למצוא עבורו מקום שבו ניתן להשיג את האוכל הזה, ואם גם לא ימצא מקום זה חייבים לתת לו את הכסף הדרוש לו ויקנה בכוחות עצמו.

הגדוד לאין שיעור. את כל הסיפור הזה סיפר לי איש שיחי אשר ישב לידי, ולא הבחין כלל בהקשר שיש בין סיפור זה כעת למה שביקש ממני לתת לו את הכתובת של מסעדה כשירה באמסטרדם כאמור למעלה. אבל אני הבנתי במסירות נפשו של אביו לאכול כשר, זיכה את בנו ונבלע בדמו טהרת נפש אביו לבלתי התגעל במאכלי טריפות, אף אם הוא לא כוון כלל לשם מצוה, אלא שבשר טריפה היה לו לגועל נפש ותיעוב כאילו היה זה דבר טבעי. (שאל אביך ויגדך ח"ב עמ' רט"ז)

ובספר מעשה אבות (ח"ב עמ' שכט') כותב: מעשה ביהודי אחד שהיה לו ידיד גוי ופעם לרגל מסחרו הגיע לכפרו של הגוי ונתארח אצלו, הגיש לו הגוי מנה מכובדת של תבשיל, אך היהודי סירב בכל תוקף והסביר לידידו שלפי תורתנו אין אנו אוכלים אלא רק מאכלים שכשרים לפי ההלכה שלנו. וכך כל פעם שהיה מתארח אצל ידידו הגוי לא היה טועם מאומה, אלא מוציא פת חריבה מתרמילו וסועד את סעודתו שהביא עמו. לילה אחד ליל סופה ושלגים דפקו שני יהודים רטובים לגמרי על פתח ביתו של הגוי הזה וביקשו שיכניסם, כי עוד רגע יקפאו מקור, הכניסם הגוי, ואף כיבדם במיני תבשיל. והם לא פקפקו והחלו אוכלים לאחר שגמרו ביקש מהם הגוי שיעזבו את ביתו ויצאו החוצה.

נדהמו שני האורחים וכי מה רעה עשינו לך, וגם אם מטריחים אנחנו אותך תן לנו בבקשה פינה קטנה שם נמתין עד לבוקר. אך הגוי לא הסכים בשום אופן ואמר להם מכיר אני יהודי אחד שפעמים רבות מתארח אצלי ומעולם לא טעם מאומה בביתי, ועל כן הוא נאמן בעיני, אך אתם שאינכם נאמנים לדתכם גם בעיני אין אתם נאמנים.

והוסיף: דבר מעין זה אירע ממש אצלנו בַּיָּד שהיה אחד בשם חכם אהרון שרה, והיה לחכם אהרון ז"ל חנות בדים בשוק ומכיר הייתי אותו שהיה עניו מאד צדיק וחסידי. פעם אחת נסע לֶאֱסָפֶהן לאחד הסוחרים הגדולים של בדי צמר לקנות סחורה וכבדו הסוחר בכבוד גדול והזמין עבורו לארוחת צהרים קבאב. אך חכם אהרון נרתע ואמר ח"ו שאין הוא אוכל מאומה מחוץ

לבית. סירובו של חכם אהרון ז"ל רק הוסיף לו כבוד בעיני הגוי, ואמר לפועלים שלו שיתנו לו בהקפה כמה סחורה שירצה. באותו שבוע נכנסו אצל הגוי הזה עוד כמה יהודים שגם הם מילאו מספר קרטונים בסחורה בהקפה ושהסוחר ישלח להם בדואר ליזד, וגם עבורם הזמין קבאב לארוחת צהרים. היהודים סירבו לנגוע בבשר ואכלו את סעודתם שהביאו אתם. אך היה ביניהם אחד שלא עמד בפיתוי והושיט ידו ואכל עם הגוי מהקבאב. לאחר שנפרדו ממנו הסוחרים נכנסו לחנותו ואמר לפועלים את הקרטונים של היהודים האלו תשלחו אליהם את הכל, אך הסחורה של אותו היהודי שאכל איתי תפרקו ותחזירו את הבדים למדפים. כעבור יומיים קבלו הסוחרים את הזמנתם חוץ מאותו שאכל. כיון שהיה חורף והעבודה היתה בשיאה והיה זקוק מאד לבדים, שלח טלגרף לסוחר לשאול אודות הזמנתו ומה עלה בגורלה. ענה לו הסוחר אין אני שולח לך שום סחורה בהקפה, שאם אין אתה נאמן לדתך אין אתה גם נאמן בעיני לשלם עבור הסחורה. (אפיקי מים ח"ג)

מדיני ומנהגי ספירת העומר

נאמר בפסוק "וספרתם לכם ממחרת השבת... שבע שבתות תמיימות תחיינה". וקבלו חז"ל שמחרת השבת הכוונה ממחרת יום ראשון של פסח (שגם יום טוב נקרא שבת). עוד למדו חז"ל שמצוה לספור ימים ושבועות. שנאמר "תספרו חמשים יום" וכתוב "שבעה שבועות תספר לך". ויש מהפוסקים שסוברים שספירה בזמן הזה היא מהתורה ונאומרים בלשם יהוד "לקיים מצות עשה מהתורה", אך רבים מהפוסקים שסוברים שבזמן הזה החיוב רק מדרבנן. והחיוב מהתורה נאמר רק בזמן הקרבת העומר במקדש. ונאומרים בלשם יהוד "לקיים מצות ספירת העומר".

הברכה: א, למרות שאפשר לצאת ידי חובה ע"י ששומע את הברכה מאחר ומתכוין לצאת ידי חובה. מ"מ המנהג שכל אחד מברך וסופר לעצמו, ואין סומכים על השליח ציבור. (מ"ב תפט ה). ורק כשיש לו איזה ספק נכון שישמע הברכה מאחר ויתכוין לצאת ידי חובה.

דקדוקים בספירה: ב, צריך לספור את הימים וגם את השבועות. לדוגמא: ביום עשירי. יאמר "היום עשרה ימים לעומר שהם שבוע אחד ושלושה ימים". ואם ספר רק את הימים שאמר "היום עשרה ימים לעומר, ולא המשיך שהם שבוע אחד ושלושה ימים, יש אומרים שיצא. ויש חולקים. ולכן נכון שיחזור ויספור בלי ברכה. ואם שכח ולא חזר יכול להמשיך ולספור בשאר הימים עם ברכה. (שם ס"ק ז).

ג, אם ספר רק את השבועות: יש בזה חילוק, אם היה בסוף אחד מהשבועות כגון בסוף השבוע השני. ואמר היום שני שבועות לעומר. לא יצא ידי חובה לכל הדיעות. אבל אם היה באמצע השבוע, לדוגמא ביום העשירי אמר כך: היום שבוע אחד ושלושה ימים. בזה גם נחלקו הפוסקים כנ"ל. (שם בשעה"צ אות יא).

שכח לספור: ד, שכח ולא ספר בלילה יספור ביום בלי ברכה, ויכול להמשיך לספור בשאר הלילות עם ברכה. אבל אם שכח יום שלם ולא ספר, יספור שאר ימים בלא ברכה. (שו"ע תפט ח)

ה. אם נזכר רק בבין השמשות, וספר את הספירה של אתמול, יש אומרים שמכאן ואילך יספור בלי ברכה. (כף החיים והגרש"ז אוירבך) אך הרבה מפוסקי זמנינו סוברים שתוך שלוש עשרה דקות וחצי מהשקיעה יכול להמשיך לספור עם ברכה. ומכאן ואילך יקפיד לספור רק אחר צאת הכוכבים, שלא יהיה כרתתי דסתרי. (חזון עובדיה, הרב ואזנר הגר"ש אלישיב, והאור לציון מיקל יותר עד עשרים וחמש דקות מהשקיעה).

ו. אם שכח בליל שישי לספור, וביום שישי התפלל ערבית של שבת מוקדם מפלג המנחה, ונזכר שלא ספר אתמול, יכול לספור את הספירה של יום שישי (בלי ברכה), ואח"כ בצאת הכוכבים ימנה בברכה את הספירה של יום השבת, וכן שאר הלילות יספור בברכה. (ידי חיים לבן איש חי, חזון עובדיה)

ז. המתפלל ערבית בליל שבת מוקדם בפלג המנחה, יכול לעשות הקידוש ולהתחיל הסעודה מבעוד יום חצי שעה לפני זמן הספירה. [ויש לחשב חצי שעה קודם השקיעה, חזו"ע עמ' רמז], ואם התאחר וכבר היתה שקיעה, יכול לקדש ולהתחיל לאכול רק מעט פת פחות מכביצה, וכשיגיע הזמן יספור העומר וימשיך סעודתו. (ידי חיים לבן איש חי ה"כ).

פרפראות בפרשה

קִזְזוּ לָךְ עֵגֶל בֵּן בָּקָר לְזֹטָאת... קִזְזוּ שְׁעִיר עִזִּים לְזֹטָאת וְעֵגֶל.. לְעֹלָה:

המפרשים עומדים להסביר א, מדוע יש הבדל בין אהרן שהוצרך להביא עגל לחטאת, ואילו בני ישראל הוצרכו להביא עגל לעולה. ב, מדוע גם אהרן וגם עם ישראל הוצרכו להביא 'עגל'.

המפרשים מביאים את דברי חז"ל בילקוט אמר משה לישראל יבא 'עגל' ויכפר על מעשה 'עגל', תדעו שנתרצה המקום לכפר על עונותיכם, עבירה שאתם נתיראים כבר נזבחה לפני המקום. ע"כ.

בספר פתשגן הדת (במשל ומליצה) הסביר את הענין מדוע היה צריך להביא דוקא 'עגל' בדרך משל: רב אחד גדול בתורה החזיק ישיבה גדולה ויתקנאו בו אנשים על כבודו הגדול, ויקחו אחד מהם ושימו גם

אותו לראש ישיבה, והרב בידעו כי אין ראש הישיבה החדש מחכים בלימודו, שלח אחד מתלמידיו בעת שאומר ההלכה להקשות ולסתור הפשטים שאומר וכך עשה, והיה הראש ישיבה כאיש מחריש ואין יודע מה להשיב, וכיון שראו בני הישיבה כי אינו יודע להשיב ולהסביר כראוי, עזבו אותו וחזרו לישיבת הרב. ויאמר להם הרב לא אשא פניכם למחול על עלבוני אשר הקימותם על פני ראש ישיבה אחר שאינו ראוי, רק באופן אם תביאו את ראש הישיבה עצמו לשבת לפני בישיבתי בין תלמידים הקטנים, כי איננו מגיע לקרסולם. וכך הנמשל כאשר חלק מהעם ישראל סרו מאחרי ה' ועשו להם עגל מסכה ואמרו 'אלה אלהיך ישראל' הקב"ה שלח את משה לבטלו, ובראות העם כי אין בכח העגל להציל את עצמו אשר טחנו משה, שבו כולם אל ה'. ואמר להם עדיין לא יכופר להם עוון זה רק עד אשר יביאו את העגל אשר החזיקו אותו לאלוה ויזבחו אווחו לפני ה' ובזה יכירו הכל כי אין ממש בעגל. (פתשגן הדת, שער בת רבים).

אולם כיון שאין החטא שווה בין אהרן העושה, לבין העם. לכן גם יש חילוק בניהם על מה הקרבן. וכך מסביר החתם סופר: אהרן עשה את העגל, אבל המחשבה שלו היתה לשם שמים, יוצא שהוא חטא 'במעשה' אבל לא 'במחשבה'. בני ישראל עשו ההפך וכדברי הגמרא (ע"ז ד ב) אמר רבי יהושע בן לוי לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שנאמר (דברים ה) 'מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי ולשמור את כל מצוותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם' שבני ישראל לא היו ראויים לאותו חטא אלא כדי להראות דרך תשובה לרבים. וכאן נשאלת השאלה: האם כשבני ישראל עשו את העגל הם חשבו שזו דרך תשובה לרבים? התשובה היא 'לא'. נמצא א"כ שבמחשבה הם כן חטאו, כלומר הם חטאו במחשבה, אבל לא במעשה. מעתה מובן החילוק בין העגל של אהרן לחטאת, כי 'חטאת' מכפר על 'מעשה שנעשה ללא כוונה' לכן אהרן הביא עגל לחטאת. אבל בני ישראל הביאו עגל 'לעולה' כי עולה מכפר על הרהורי הלב והם כאמור חטאו במחשבה. (תורת משה לחתם סופר).

כִּי אֲנִי ה' הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהֵיטֵל לָכֶם לְאֱלֹקִים..

רש"י מביא דברי חז"ל תנא דבי רבי ישמעאל אלמלא לא העליתי את ישראל ממצרים אלא כדי שלא יטמאו בשרצים כשאר האומות דיים. ומעליותא היא אצלם ולכן כתוב 'המעלה אתכם'. ע"כ.

ההסבר של החשיבות הגדולה של הימנעות מאכילת שרצים מבואר במפרשים כי היות שהמזון נהפך לדם והדם הוא הנפש לכן מאכלות אסורות משפיעות על מהות האדם. וכך כותב המסילת שרים (פרק יא) כי המאכלות האסורות מכניסים טומאה בלבם ובנפשם של אדם עד שקדושתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ומתרחקת ממנו. והוא מה שאמרו בש"ס גם כן (יומא לט) ונטמאתם בם, אל תיקרי ונטמאתם, אלא ונטמאתם, שהעבירה מטמאת לבו של אדם, וכו' והמאכלות האסורות יתירות בזה על כל האיסורין, כיוון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מברשו. ע"כ.

ויש להביא סיפור שהיה בזמן השואה, בקשו מהאדמו"ר מרדכי' רבי יצחק שמואל פינקלר הי"ד שיאמר דברי חיזוק לקהל היהודים שבגיטו, הוא דיבר על צלם האלוקים שיש לכל יהודי וצריך לשמור עליו בכל מצב. בהמשך דבריו הרים לפתע קולו ושאל: מניין באה ליהודי היכולת הנפשית להרים יד על אחיו ולהפליא בו מכות? מי דימה בנפשו שדבר זה יהיה אפשרי בקרב בני ישראל בני אברהם יצחק ויעקב, ודווקא בעת שהצרה היא של כולם, גם של אלה הסבורים בטעות שלא ייפגעו. במקום היו אנשים מסויימים שלא חשו בנוח כל אחד מאלה סבר שדברי הרבי מכוונים אליו אישית, והמבוכה היתה גדולה. רבי יצחק שאל את השאלה והשיב עליה: כל עוד היהודי נזהר מלהכניס לפיו מאכלים אסורים, צלם אלוקים שוכן בו. אדם כזה, יהודי כזה לא יוכל בשום אופן להרע לאחיו לפגוע בו פיסית, ואילו כאשר הוא מתחיל לנבל פיו במאכלי טריפה, לבו מיטמטם בו, וצלם דמות הקב"ה סר ממנו, ואז הוא מידרדר ומגיע לאן שמגיע. אדם זה, יהודי זה אינו עוד מה שהיה קודם, לכן הופך להיות אחר, בהחלט אחר. בשעה שרבי יצחק אמר את הדברים הללו עמד שם איש אחד בעל מעמד מכובד ב"ממלכת היודנראט" ולא מצא לו מקום, ניכר היה בו שדבריו של הרבי הטרידו את מנוחתו הציקו לו.

לאחר שרבי יצחק סיים את דבריו ניגש הלה אליו ואמר לו כמתנצל בפניו: שאישית יכול הוא להעיד כי דבריו אמת הם, יען כי כל עוד היה נשמר מאכילת דברים אסורים על פי דין ישראל, לא העז להרים ידו על יהודי, ואילו אחרי שלא עמד עוד בכך, היה באמת לאדם אחר, הוא אינו עוד מה שהיה, אין לו מעצורים, מידת הרחמנות שחש פעם בקרבו נעלמה כליל כלא היתה. (ספר הוד וגבורה עמוד ש"ט)